

פסחים ז. (ש 17 הנקודתיים) עד ח. (ש 9 מסוף הצרות, הנקודתיים)

ביאורי מושגים

נטילת לולב - קיום המצוה חל כבר כשמחזיק את 4 המינים (אפילו אם לא הגביהם) אולם כיוון שאדם שמחזיק את ארבעת המינים טרם השלים את קיום המצוה (זאת כיוון שלא נטלם בצורה מכובדת או כיוון שעדיין לא נענע את הלולב בהלל) האדם יכול עדיין לברך. כיום כדי להמנע מכך שאנו מברכים אחרי קיום המצוה נוהגים ליטול את האתרוג הפוך לברך ואז להפוך את האתרוג או לחילופין ליטול את הלולב לברך ואז לקחת את האתרוג.

לכן פת מעופשת שנמצאה בפסח

כשרואים עליה שהיא חמץ - חמץ.

כשנמצאה בתחילת פסח - חמץ, (אם היא מעופשת - סימן שהיא עוד מלפני החג).

כשנמצאה בסוף פסח - מצה (אפילו אם היא מעופשת הרבה - ייתכן שהתעפשה במהלך החג).

חפץ שנמצא ולא ידוע מה טיבו

במקום שמתנקה מדי פעם - הולכים לפי השימוש האחרון (לקולא ולחומרא).

כשהחפץ נמצא בגומחה שלא מתנקה - ספק.

כשהחפץ מוכיח על עצמו שהוא ישן - הולכים לפי השימוש הקדום.

ובטבילה ונטילת ידיים שלא ניתן לברך לפני מברך אחרי, כל עוד הוא קשור עדיין למצוה (למשל בנט"י אחרי הנטילה ולפני הניגוב).

זמן ברכת המצוה: לפני קיום המצוה.

דוגמא למצבים שבהם האדם לא צווה:
כשהוא שליח (למשל מילה), כשאינן ציווי (למשל שחיטת חולין).

דוגמא למצוה שכבר החל לקיים:
נטילת לולב (כשלקח לידי ורק אז בירך - עיין ביאור מושגים) וכן טבילה ונטילת ידיים.

המקרה שבו נחלקו האמוראים הוא ביעור חמץ.
הגמרא פוסקת שבביעור חמץ יש לברך על ביעור חמץ.

נוסח ברכת המצוות

כשלא צווה: 'על מצוות X'.

כשכבר החל לקיים: 'על מצוות X'.

כשצווה וטרם קיים: רבא: 'ל'X'.
ר"י: 'על מצוות X'.

הראשונים נחלקו כיצד להבין את פסק הגמרא:

הר"ן: הגמרא פסקה שכשטרם קיים את המצווה מברך על מצוות X (המקרים שבהם בכל זאת מברכים ל'X הם מקרים שבהם האדם חייב לקיים את המצוה בגופו - כמו תפילין)

הרמב"ם: הגמרא פסקה שהמקרה של ביעור הוא מקרה שבו המצוה כבר התקיימה (כשביטל אותו בליבו). על מצוה שטרם קיים יש לברך ל'X.

לפי הר"ן פוסקים כר"י ולפי הרמב"ם כרבא.

מותר לבדוק באור שמש מחוץ לבית, אסור לבדוק באור שמש בתוך הבית (כשהאור נכנס מהארובה).

אמנם אבוקה מפיצה אור גדול מנר, אולם לבדיקה היא פחות טובה (כיוון שקשה להכניסה לחורים, היא מסנוורת, האור שלה מרצד, ומפחדים ממנה).

בדיקת חמץ
מותר: לאור הנר
אסור: לאור השמש
או לאור אבוקה.

המקור לבדיקת חמץ בנר - גזרה שווה:

'שאור לא ימצא' <---- 'ויחפש... וימצא הגביע'.

'ויחפש... וימצא הגביע' <---- 'אחפש... בנרות'.

אחפש... בנרות <---- 'נר ה' נשמת אדם'.